

Skolotāji – mācību līdzekļu autori

♦ Mūsu rajona skolotāju lielajā saimē ir arī tādi pedagogi, kuri līdztekus tiešajam darbam

— dot zināšanas audzēkņiem — i Tās ir Līvānu 1. vidusskolas mājt ģeogrāfijas skolotāja Aija Grugule

Novada gaišie skolotāji

— Sap sirds par mirušajiem ezeriem, — saka Aija Grugule.

Kamēr tie, kam dažādos izziņas materiālos iznākusī neizpratne par to, cik ezeru īstenībā Preiļu rajonā ir — 79 vai 84, Aija ir tas cilvēks, kas zina precīzi — 78.

Seši ezeri pēdējo desmitgažu laikā ir miruši. Aizauguši, pārvurvojušies, cilvēkam nevižīgi un bezatbildīgi iejaucoties dabā, ar dažviet slikti paveiktiem meliorācijas darbiem, ar pārmērīgām mēslojumu devām uz sasalušas zemes, ko sniega un puļņi ūdeņi vēlāk ieskalo upēs, ezeros, veicinot zāļu augšanu.

Latgalīti zīlācī Aija ir pētījusi un studējusi, skaitījusi upes un pietekas, izteikusi kilometros, zivis pie vārda nosaukusi, pakalpus un ezerus zīmējusi, ceļus no mēsta pie mēsta vilkusi.

Būdamā Rudzēnu vidusskolā ģeogrāfijas skolotāja (mūle — jau ar divpadsmitgadīgu stažu), Aija Grugule Latvijas Universitātē neklātienē studēja ģeogrāfiju un diplomdarbu gatavoja par tēmu «Preiļu rajona ģeogrāfiskais stāvoklis». Jau pēc augstskolas absolvēšanas darbu paplašināja, pieliekot materiālus par fizisko daļu — upēm un ezeriem. Līdz šim tik plašs un visaptverošs materiāls, kas pie tam izmantojams skolas, par rajona ģeogrāfiju nebija sagatavots. Tas tika pavairots, un tagad ir pieejams visās rajona skolās.

Smaga trauma uz ilgāku laiku Aiju piesaistīja slimnīcām, mājai, bet domās visu to laiku viņa bija skolā, pie saviem skolēniem, pie audzināmās klases, vadīja ģeogrāfijas stundas. Lai īsinātu laiku, dienu pa dienu Aija uz papīra gatavojās katrai kārtējai ģeogrāfijas stundai, lēnām, pamatīgi, dziļi, jo slimnīcās statusā laika viņai pietika. Tā tapa izstrādāta ģeogrāfijas darba burtiņa 6. klasei.

Tagad Aija Grugule jau ir atgriezusies skolā, bet fiziskās ģeogrāfijas darba burtiņa nonākusi apgādā «Lielvārds», kur top mācību līdzekļi. Tā ievadīta kompjuterā, tiek piemēlētas konturkartes, atēli, jāpiestrādā māksliniekam, lai jau nākamajā mācību gadā tie bērni, kas strādās ar šīm burtiņām, tās ar prieku ņemtu rokās. Bez tam šis darbs, kurš pašlaik izvietots uz sintētiskām lappusēm, jāsašina līdz kādam astoņdesmit, jo jādoma par burtiņas pašizmaksu.

Paši pirmie, kas iepazīs ar ģeogrāfijas darba burtiņu un to atzinīgi novērtēja, bija kolēģi — skolotāji no visām Latvijas malām Sorosa fonda — Latvija mācības.

Tas atkal ir cits stāsts. Sorosa fonds — Latvija 1994. gada septembrī uzsāka jaunu programmu «Pārmaiņas izglītībā». Tā sākās ar «gaišo» skolotāju akciju — ai-

taji akcijas rīkotājiem. Jāpiebilst, ka no rajona tikai par dažiem skolotājiem bija aizsūtīti šādi apraksti.

250 Latvijas pedagogiem, kurus viņa audzēkņi pieteica Sorosa fondam, pienāca anketas ar aptaujas jautājumiem. Tās aizpildīja un Sorosa fonda mācībām pieteicās 450 skolotāji, diemžēl gandrīz maz no Latgales. Aija Grugule bija to vidū, kas vēlējās uzzināt ko jaunu, apgūt programmu «Pārmaiņas izglītībā», kurā kā galvenie mērķi izvirzīti radīt apstākļus skolas un skolotāja pašvērtības apzināšanai, kā arī izpratnei par izglītības lomu demokrātiskās sabiedrības veidošanā, atbalstīt radošus skolotājus mācīšana un skolēnu personības veidošanā, palīdzēt attīstīt mācību saturu un veidot mācību grāmatas, kā arī tālākizglītības programmas izglītības darbiniekiem, veicināt izglītības darbinieku pašrosmi, atbalstīt viņu veidotos pasākumus un organizēšanas. Skolotāju atbalsta tīklā tika uzņemti 109 pedagogi, arī Aija Grugule.

Notika mācību semināri. Fotogrāfijas no pirmā semināra Aija redzama, vēl balstoties uz krūķiem, un tagad, atceroties šo laiku, saka lielu paldies saviem tuvaļiem cilvēkiem — vīram un vīramātei par atbalstu, par palīdzēšanu nokļūt līdz mācību vietai.

Labestīgā gaisotnē, kas Sorosa fondā valda gan starp audzēkņiem, gan sajūcama no mācību organizētāju puses, ir devusi ierosmi palūkoties uz dzīvi, uz līdzcīvēkiem, uz saviem bērniem, uz skolēniem pavisam no cita redzesleņķa, to liek darīt arī gutas zināšanas.

Pirmajā gadā apgūtas trīs lielas tēmas: «Saskarsmes psiholoģija», «Attīstības psiholoģija», «Personības psiholoģija». Lūk, tikai daži tajās noklausīto lekciju temati: Diskusija, lomas diskusija. Uzstāšanās prasme auditorijā. Skolotāju un skolēnu mijiedarbība. Stress, stresa samazināšana. Skolēna stress, cēloņi, simptomi, risinājumi. Psiholoģiskais klimats grupā. Konflikta risināšana. «Aukstās» ģimenes un to iedarbība uz bērniem. Noslēgtie pusaudži. Un daudzas daudzas citas. Pie katru tematu strādāts pa 1,5 līdz pat 7,5 stundām.

No kursiem ikrēiz Aija Grugule atgriežas ar daudziem materiāliem, ar ko iepazīstina savus kolēģus skolā, skolu valdes vai jaunrades centra rīkotajos semināros. Reizē tas ir arī fonda uzdots mājasdarbs — dalīties savās zināšanās, ar materiāliem. Tomēr nemaz tik bieži to nevar atļauties, jo Rudzēnu vidusskolā Aijas Grugules vieta neviens cits nemācīs ģeogrāfiju — priekšmetu, kam pieder Aijas sirds lielākā daļa.

Neraugoties uz to, viņa savus labākos skolēnus tomēr nemudina ģeogrāfijas studijām un ģeogrāfijas skolotāja amatam, labi zinādama, ka pēc gadiem noplāks jaunības aizrautība par tālām jūrām un kontinentiem, saskaroties ar reālo skolotāja darba apmaksu...

L.Rancāne